

De Minister van Justitie
D.t.v. mw A.P. de Vrij
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Afdeling Ontwikkeling

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t 070-3619723
www.rechtspraak.nl

datum 19 maart 2007
contactpersoon M. Mulder
doorkiesnummer 070 - 361 9801
ons kenmerk UIT 10415 / ONTW MM
onderwerp reactie op "Een visie op de justitiële jeugdinstellingen in het strafrechtelijk traject"

Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij brief van 26 januari 2007, kenmerk 5463198/07/DJJ verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de "Raad") advies uit te brengen inzake het document "Een visie op de justitiële jeugdinstellingen in het strafrechtelijk traject" (Visiedocument).

Als directe aanleiding voor het opstellen van het Visiedocument worden genoemd de kwaliteitsverbetering van de tenuitvoerlegging van jeugdstraffen- en maatregelen en het voornemen om met ingang van 2008 de plaatsing van jeugdigen in gesloten jeugdvoorzieningen op civielrechtelijke titel te scheiden van jeugdigen op strafrechtelijke titel.

De Raad heeft bovengenoemd Visiedocument voorgelegd aan de gerechten en de Werkgroep kinderrechters van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak¹. Dit resulteert in de volgende gezamenlijke reactie.

Advies

De Raad spreekt zijn waardering uit voor de in het Visiedocument aangekondigde vernieuwingen. Dit geldt eveneens voor de trajectbenadering, inclusief de daarbij behorende nazorg en het betrekken van de ouders bij het traject. Het geeft een duidelijke structuur en zorgt voor voortzetting van en aansluiting op eerdere fasen van de vrijheidsbeneming. Ook de keuze voor een casusregisseur en afschaffing van de duale verantwoordelijkheid is een positieve ontwikkeling. Het feit dat de jeugdige regionaal geplaatst

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

datum 19 maart 2007
kenmerk UIT 10415 / ONTW MM
pagina 2 van 3

zal worden heeft grote voordelen. De ouders kunnen beter betrokken worden bij het verblijf in de justitiële jeugdinrichting (JJI) en ook de nazorg kan gemakkelijker worden gerealiseerd middels het netwerk dat de instelling buiten heeft opgebouwd. Overigens lijkt het niet wenselijk dat de regionalisering zover worden wordt doorgevoerd dat de opgebouwde speciale deskundigheid voor de aanpak van licht verstandelijk gehandicapte jongeren verloren gaat.

Een benadering waarbij meer aandacht en geld wordt gegeven aan het nazorgtraject is wenselijk, gelet op de huidige ervaring dat op dit vlak nog vaak (te) weinig geregeld is. Indien bereikt kan worden dat de jongere met een diploma, waar hij of zij in de samenleving iets aan heeft, de JJI kan verlaten is dit alleen maar goed. Dat in het vervolgetraject regie gevoerd wordt is daarbij noodzakelijk. Hierbij moeten overigens dubbelingen in nazorgtrajecten worden voorkomen. Daar waar al een nazorgoverleg bestaat moet niet een nieuw forum worden gecreëerd.

De verbeterde afstemming met jeugd-GGZ en TBS-sector vanuit de JJI's als het gaat om binnenhalen specifieke expertise is een positieve ontwikkeling. Een aandachtspunt hierbij is het laten vervallen van de aparte voorziening voor jeugdige zedendelinquenten, omdat het risico bestaat dat hiermee juist specifieke expertise verloren gaat.

Ten aanzien van het plaatsen van jeugdigen met een PIJ in een TBS-instelling verwijs ik naar het advies van de Raad over de PIJ-maatregel d.d. 30 augustus 2006. In dit advies is een aantal kanttekeningen geplaatst bij de plaatsing van jeugdigen met een PIJ-maatregel in een TBS-instelling.

Ten aanzien van de PIJ-maatregel, wordt in het Visiedocument de indruk gewekt dat het bestaande onderscheid tussen de 4-jaars PIJ (opvoedings-PIJ) en de 6-jaars PIJ (die wordt opgelegd als sprake is van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens) komt te vervallen. Elke PIJ kent volgens het Visiedocument twee doelen: heropvoeding en behandeling. Verderop blijkt dat het onderscheid tussen opvanginrichtingen en behandelinrichtingen komt te vervallen. Dat betekent dat de PIJ zich nog slechts onderscheidt van de jeugddetentie door de onbepaaldheid van de duur. De vraag is of deze keuze in het executietraject geen verdergaande gevolgen heeft voor het huidige stelsel van straffen en maatregelen.

Een ander aandachtspunt zijn de jeugdigen die minderjarig waren ten tijde van het plegen van de strafbare feiten, overeenkomstig het minderjarigenrecht zijn berecht en inmiddels meerderjarig zijn of worden tijdens de executiefase. Het is de vraag of het wenselijk is om slechts naar de kalenderleeftijd te kijken, zoals de tekst impliceert (p17: het bereiken van de meerderjarigheid betekent dat het accent verschuift van opvoeding naar zelfstandigheid). De praktijk leert dat juist kalenderleeftijd bij deze groep jongeren minder belangrijk is dan het stadium van hun ontwikkeling. De vragen die in dit kader gesteld kunnen worden zijn: wat betekent het bereiken van de meerderjarigheid voor het nazorgtraject en blijft de Raad voor de Kinderbescherming belast met de casusregie?

In een beperkt aantal gevallen kan de kinderrechter een jongere op grond van een beschermingsmaatregel plaatsen in een JJI (het zogenaamde "ventiel"-artikel). Met dit artikel wordt de mogelijkheid geopend om - bijvoorbeeld in tijden van capaciteitstekort bij jeugdzorg/VWS - als

datum 19 maart 2007
kenmerk UIT 10415 / ONTW MM
pagina 3 van 3

noodvoorziening een jongere toch in een JJI te plaatsen. Ook bestaat het risico dat jongeren die nu worden "omgezet" van straf naar civiel in de toekomst op de civiele titel in een JJI moeten zitten als er geen doorstroming is. Op deze manier kan het gebeuren dat wanneer er sprake is van een civiel plaatsingstekort dit via een omweg bij justitie terechtkomt.

Ten slotte wil de Raad nog een opmerking maken over jongeren die een korte detentiestraf opgelegd krijgen van de jeugdrechter. In deze gevallen hoeft er geen sprake te zijn van voorarrest en is het denkbaar dat de tijd daarom te kort is voor een trajectplan. De vraag is wat er gebeurt met deze groep jeugdigen.

De Raad stelt het op prijs om ook in het vervoltraject betrokken te blijven bij de in het Visiedocument genoemde ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Th. Groeneveld
lid Raad voor de rechtspraak